

ระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา
ว่าด้วยการจัดทำและการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ
ข้อบังคับหรือประกาศ โดยกรรมการกฤษฎีกา
พ.ศ. ๒๕๖๘

โดยที่ระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดทำและการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ โดยกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ใช้มาเป็นระยะเวลาอันสมควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกฤษฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจุบัน และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงสมควรปรับปรุง ระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดทำและการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ โดยกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการจัดทำ และการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ โดยกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒^๑ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดทำและการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ โดยกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น และหมายความรวมถึงกิจการอื่นของรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐ

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

“กฎหมาย” หมายความว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง หรือกฎทบทวน

ข้อ ๕ เมื่อคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีได้มีมติหรือคำสั่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศใดแล้ว ให้กรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศนั้นได้

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒/ตอนพิเศษ ๓๗๕ ง/หน้า ๑/๒๘ พุทธศักราช ๒๕๖๘

ในกรณีรีบด่วน ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของเรื่องจะส่งร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยตรงเพื่อดำเนินการไปพลางก่อน พร้อมกับส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการขอมติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งของนายกรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ ๖ เมื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้รับร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศแล้ว ถ้าเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับแบบในการร่างกฎหมายหรือเป็นกฎหมายที่ไม่ซับซ้อน หรือเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องจัดทำให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจะสั่งให้เจ้าหน้าที่ในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการให้เสร็จสิ้นตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ได้

ข้อ ๗ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานำร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศที่ได้รับมา ไปรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องตามแนวทางของกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และนำผลนั้นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายทุกชั้นตอน

ในระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในทุกชั้นตอนมากกว่าหนึ่งครั้งก็ได้

ประเภทของร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ ที่ต้องรับฟังระยะเวลาที่ต้องรับฟัง และจำนวนครั้งที่ต้องรับฟัง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายกำหนด

กรณีเป็นร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำขึ้นเอง นอกจากการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้นำขึ้นรับฟังความคิดเห็นในระบบสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อ ๘ เพื่อประโยชน์ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เมื่อนายกรัฐมนตรีสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษากฎหมาย นิติกรหรือเจ้าหน้าที่อื่นของหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้เสนอร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศนั้นมาปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกาคนที่ตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศดังกล่าวจนกว่าการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศนั้นจะแล้วเสร็จ ให้ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี

ประธานในที่ประชุมอาจกำหนดแนวทางและข้อปฏิบัติของผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งได้ตามความเหมาะสม

ข้อ ๙ ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ ให้กรรมการกฤษฎีกาหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเชิญบุคคลดังต่อไปนี้ ไปชี้แจง แลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและให้ความคิดเห็นด้วย

(๑) ผู้แทนส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของเรื่อง

(๒) ผู้แทนส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณาตามที่กรรมการกฤษฎีกาหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควร

ในการพิจารณาของกรรมการกฤษฎีกา ถ้าเรื่องที่พิจารณาเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของเอกชน และกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าการฟังความคิดเห็นของเอกชนจะเป็นประโยชน์ จะขอให้สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาเชิญผู้แทนของสถาบันฝ่ายเอกชนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่กรรมการกฤษฎีกา เห็นสมควรเข้าร่วมชี้แจงให้ข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ผู้แทนที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ ส่งมาชี้แจง หรือให้ความคิดเห็นตามข้อ ๙ ไม่มีผู้ซึ่งทราบข้อเท็จจริงหรือความเป็นมาของร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศที่กำลังพิจารณาเพียงพอ หรือมีประสบการณ์ ที่จะให้ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับปัญหาที่กำลังพิจารณาได้ เมื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรหรือเมื่อได้ รับคำร้องขอจากกรรมการกฤษฎีกา ก็ให้แจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐนั้น ส่งผู้แทนมาใหม่หรือส่งผู้แทนมาเพิ่มเติมก็ได้

ข้อ ๑๑ ในการเสนอเรื่องให้กรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ ให้สำนักงานฯ หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจัดทำบันทึก ความเห็นสรุปรายละเอียดของเรื่อง ความเห็นในเรื่องดังกล่าว กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยอย่างน้อยให้มีการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ การวิเคราะห์ เกี่ยวกับผลกระทบฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ ดังกล่าวอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วย หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงให้เสนอความเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้เพื่อประกอบการพิจารณาของกรรมการกฤษฎีกาด้วย โดยให้บันทึกความเห็นของกรรมการกฤษฎีกาทุกเรื่องไว้ในผลการพิจารณา

(๑) การวิเคราะห์การรองรับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคมและเศรษฐกิจ ของทั้งโลกและประเทศ

(๒) การจัดอุปสรรคและกระตุ้นการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศ

(๓) การพัฒนาทางสังคมที่ยั่งยืน

ข้อ ๑๒ ในการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ ให้กรรมการ กฤษฎีกาคำวินิจฉัยถึงความจำเป็น ความเป็นไปได้และขอบเขตที่จะต้องมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศดังกล่าว ความสอดคล้องกับหลักกฎหมายและบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ความมีประสิทธิภาพของการจัดองค์กรและกลไกเพื่อการใช้บังคับกฎหมาย ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับ การบริหารราชการ และภาระหรือความยุ่งยากของประชาชนหรือผู้ที่อยู่ในบังคับแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศนั้น อย่างน้อยตามหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายที่กฎหมายว่าด้วย หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายบัญญัติ และแก้ไขปรับปรุง ร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศนั้นให้ถูกต้องเหมาะสม

ในกรณีที่กรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศใด มีปัญหาเกี่ยวกับสาระสำคัญของหลักการ หรือมีความเห็นขัดแย้งกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ซึ่งมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กรรมการกฤษฎีกาจะเสนอความเห็นเพื่อขอให้มีการทบทวน ในหลักการเสียก่อน หรือจะปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น และรายงาน คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปก็ได้

ข้อ ๑๓ ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ ให้กรรมการกฤษฎีกาแต่ละคณะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงหลักการที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีเห็นชอบ

ข้อ ๑๔ ในการตรวจพิจารณา ถ้าปรากฏว่า

(๑) หลักการซึ่งเป็นสาระสำคัญของร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือหลักกฎหมาย หรือมีผลกระทบกระเทือนถึงกฎหมายอื่นในสาระสำคัญ หรือมีกลไกตามกฎหมายที่ไม่เหมาะสม ขัดแย้งกับกฎหมายอื่น สร้างกระบวนการหรือขั้นตอนที่ไม่จำเป็น สร้างภาระงบประมาณโดยไม่จำเป็น หรือสร้างภาระแก่ประชาชนมากเกินไปเกินสมควร ให้กรรมการกฤษฎีกาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาทบทวนหลักการดังกล่าวนั้นก่อน เว้นแต่เป็นเรื่องเร่งด่วน จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงไปก่อนและเสนอให้คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีทบทวนหลักการไปพร้อมกับการเสนอเรื่องเสร็จก็ได้

(๒) ในกรณีที่ผู้แทนของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของเรื่องขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมหลักการจากที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีได้เห็นชอบไว้แล้ว ถ้ากรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า เป็นหลักการสำคัญจะขอให้ผู้แทนของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของเรื่องหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอหลักการนั้นให้คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีพิจารณาก่อนที่จะดำเนินการต่อไป หรือจะพิจารณาแก้ไขไปตามที่เห็นสมควร และเสนอให้คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีพิจารณาวินิจฉัยไปพร้อมกับการเสนอเรื่องเสร็จก็ได้

(๓) ในกรณีที่ผู้แทนของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของเรื่องไม่เห็นพ้องด้วยการแก้ไขของกรรมการกฤษฎีกา ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการายงานความเห็นของผู้แทน พร้อมทั้งเหตุผลหรือความเห็นของกรรมการกฤษฎีกาไปยังคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบพร้อมกับการเสนอเรื่องเสร็จด้วย

ในกรณีที่กรรมการกฤษฎีกาเห็นว่ามีความจำเป็นหรือมีความเหมาะสมที่จะต้องแก้ไขหรือจัดให้มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศอื่นให้สอดคล้องกับร่างที่พิจารณา หรือเห็นว่าการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศใดไม่มีความจำเป็นเพราะมีกฎหมายในลักษณะเดียวกันใช้บังคับอยู่แล้ว หรือเพราะเหตุอื่นก็ให้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งดำเนินการต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๘

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

รองนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่

ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกา